

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему: «Методичні засади обліку, аналізу і аудиту грошових коштів на
прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗФН

Папуша Ольга Петрівна

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Гайдаєнко Ольга Миколаївна

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

ОДЕСА-2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Грошові кошти є найбільш важливим і разом з тим обмеженим ресурсом, і успіх підприємства багато в чому визначається здатністю керівників їх раціонально розподіляти та використовувати.

Правильна організація розрахункових операцій забезпечує фінансову стійкість компанії, а також належний рівень оборотності коштів підприємства, зміцнення в ній розрахункової дисципліни та покращення її фінансового стану.

В умовах конкуренції та нестабільного зовнішнього середовища необхідно оперативно реагувати на відхилення нормальної діяльності підприємства в частині використання грошових коштів.

Управління грошовими потоками є інструментом, з якого можна досягти бажаного результату діяльності – отримання прибутку.

Методи обліку, контролю, аналізу і управління грошима розглядалися у роботах І.А. Бланка, О.А. Шевченка, Т.В. Харитонової, Л.С. Басовського, Є.С. Стоянової та багатьох інших дослідників.

Між тим, далеко не всі аспекти є повністю вирішеними.

З урахуванням викладеного дослідження теоретичних і практичних питань обліку грошових коштів представляється вельми актуальним для будь-якого підприємства

Мета дослідження полягає в тому, щоб узагальнити теоретичні питання і дослідити практику обліку, аналізу і аудиту грошових коштів на підприємстві, а також надати рекомендації щодо її удосконалення.

Завдання дослідження полягає в необхідності:

- розкриття суті поняття «грошові кошти», дослідження їх класифікації та оцінки;
- освітлення порядку документального оформлення і ведення обліку готівкових коштів;
- розкриття порядку ведення обліку операцій на поточних та інших рахунках в банку;
- надання економічної характеристики підприємства – бази дослідження – КП «Теплопостачання міста Одеси» (далі КП «ТМО»);
- проведення оцінки ліквідності підприємства за даними фінансової звітності;
- аналіз грошових потоків за видами діяльності;
- освітлення мети, завдань і інформаційних джерел аудиторської перевірки грошових коштів;
- оцінка системи внутрішнього контролю готівки в касі і операцій на поточних рахунках в банку;
- розкриття методики аудиту грошових коштів під час перевірки фінансової звітності;
- прогнозування суми грошових коштів у вільному використанні із застосуванням трендового аналізу.

Об'єкт дослідження - система обліку, аналізу і контролю грошових коштів.

Предмет дослідження - теоретичні і практичні засади обліку, аналізу і аудиту руху грошових коштів на підприємствах на прикладі КП «ТМО».

Методи дослідження. В роботі застосовані такі основні методи: індукція, дедукція, порівняльний підхід, аналіз літератури, коефіцієнтний аналіз, метод побудови лінії тренда.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і інші нормативні документи з питань ведення бухгалтерського обліку, аудиту тощо; Міжнародні і національні стандарти; фахова література з теми обліку, аналізу і аудиту грошових коштів і управління ними; облікова політика підприємства; фінансова звітність, первинні документи, реєстри обліку за рахунками 30, 31, 33 КП «ТМО».

Також використання Міжнародні стандарти аудиту, регламентні документи щодо організації обліку касових і розрахункових документів на підприємстві.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст роботи викладено на 70 сторінках.

Список використаних джерел складається з 53 найменувань. У роботі 9 таблиць, 6 рисунків, 11 додатків.

Апробація результатів дослідження. Пропозиції, сформульовані в ході проведення дослідження доведені до відома керівництва підприємства і взяті до уваги.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні засади обліку грошових коштів»** досліджено грошові кошти як об'єкт обліку, їх класифікація та оцінка; облік готівкових коштів в касі підприємств; облік грошових коштів на рахунках в банку; дискусійні питання обліку грошових коштів.

У другому розділі **«Діюча практика обліку і аналіз грошових коштів на підприємстві»** проаналізовані загальна характеристика підприємства; діюча система обліку грошових коштів на підприємстві; здійснена оцінка стану і руху грошових коштів у КП «Теплопостачання міста Одеси»; досліджені напрями удосконалення управління грошовими потоками.

У третьому розділі **«Методичні засади аудиту і прогнозування грошових коштів на підприємстві»** розглянуто завдання і джерела перевірки грошових коштів; проведена оцінка системи внутрішнього контролю операцій з грошовими коштами; запропонована методика перевірки грошових коштів під час аудиту тощо.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. КП «ТМО» є підприємством, яке здійснює виробництво і реалізацію теплової енергії і її постачання широкому колу споживачів.

Підприємство має комунальну форму власності.

КП «ТМО» здійснює більшою мірою безготівкові розрахунки з використанням поточних рахунків в банках, хоча застосовує і готівкові розрахунки через касу підприємства.

Документальне оформлення руху грошових коштів на підприємстві здійснюється відповідно до вимог діючого законодавства.

Організація обліку касових і розрахункових безготівкових операцій здійснюється у відповідності до норм діючого законодавства України.

Бухгалтерський облік операцій з грошовими коштами ведеться автоматизовано.

Формування документів з обліку операцій з грошовими коштами здійснюється за допомогою програмного забезпечення – програми ІТ-підприємство.

Форми документів відповідають типовим.

Збереження грошей та їх еквівалентів забезпечено належним чином. Зберігаються касові документи згідно з вимогами щодо термінів, встановлених законодавством України.

Готівкові операції в іноземній валюті на підприємстві відсутні.

2. Для цілей внутрішнього контролю застосовується інвентаризація касової готівки. Проводяться обов'язкова річна планова інвентаризація та позапланові інвентаризації згідно з розпорядженням управлінського персоналу.

Результати інвентаризації оформлюються належними документами. З касиром укладено договір про повну матеріальну відповідальність та наявні підписи про ознайомлення із вимогами щодо порядку ведення касових операцій.

Організація внутрішнього контролю за обігом готівкових і безготівкових коштів на підприємстві в цілому відповідає завданням такого контролю.

3. Підприємство має поточні рахунки, як у національній, так і в іноземній валюті.

В обліку операції та статі в іноземній валюті наводяться в перерахунку до функціональної валюти та валюти подання фінансової звітності за курсом НБУ згідно з вимогами законодавства України та НП(С)БО 21.

Всі безготівкові операції за витратами санкціонуються відповідними особами, дозвіл на які закріплено Статутом (керівник та делегована посадова особа).

Всі безготівкові операції за надходженням реєструються в обліку в автоматизованому порядку за допомогою програмного забезпечення («Банк-клієнт» та «ІТ-підприємство»).

4. На підставі проведеного аналізу складу і структури грошових надходжень в роботі було встановлено, що у 2021 році основним джерелом грошових надходжень у КП «ТМО» була виручка від реалізації теплової енергії і суміжних послуг, вона складала 1603578 тис. грн. (57,5%), тоді як в 2020 році відповідні надходження склали 1000960 тис. грн. (57,31%). Отже, в 2021 році виручка зросла порівняно з 2020 роком на 602618 тис. грн. та 0,39%.

Другою за значимістю статтею надходження грошових коштів на підприємстві є цільове фінансування, яке представлено насамперед надходженням субсидій і дотацій.

Цільове фінансування в 2021 році склало 1169402 тис. грн. і 42,08%, а в 2020 році – 740521 тис. грн. і 42,4%.

Таким чином в звітному році цільове фінансування збільшилося на 428881 тис. грн., а його частка знизилася на 0,32%.

5. Основним напрямом витрачання коштів на підприємстві є виплати на оплату товарів, робіт, послуг, які в 2021 році склали 2123838 тис. грн. або 82,99%, тоді як витрачання на відповідні цілі в 2020 році складало 1310150 тис. грн. або 74,66%.

Таким чином, витрачання коштів на оплату товарів, робіт, послуг постачальникам за звітний рік зросло на 813688 тис. грн., або 8,33%.

Другою за суттєвістю статтею витрачання коштів у КП «ТМО» є витрати на оплату праці, яка в 2021 році складала 266120 тис. грн. або 10,40%, тоді як в 2020 році відповідна стаття складала 226601 тис. грн., або 12,91%.

Виплати на заробітну плату в абсолютному значенні збільшилися на 39519 тис. грн., тоді як їх частка зменшилася на 2,5%.

6. На підставі проведеного аналізу, у складі Звіту про рух грошових коштів всі надходження і витрачання представлені в межах лише одного виду діяльності, а саме – операційної діяльності.

Грошові виплати по операційній діяльності в 2021 році склали 2559250 тис. грн., що на 804385 тис. грн. або на 45,8% вище рівня попереднього 2020 року (у 2020 році відповідні виплати склали 1754865 тис. грн.).

Ніяких виплат по інвестиційній і фінансовій діяльності в 2020 і 2021 році в звітності не представлено.

Між тим, як зазначалося вище, відповідні грошові потоки вочевидь мали місце на підприємстві, однак вони не рознесені відповідно до видів діяльності у звітності.

Зокрема, звертає увагу такий напрям витрачання коштів, як придбання необоротних активів.

Підприємство протягом і 2020, і 2021 років придбало певні основні засоби, що видно з показників Звіту про фінансовий стан і Приміток до фінансової звітності.

Між тим, ці дані не потрапили до складу витрачання коштів від інвестиційної діяльності, а рознесені по операційній, що є помилковим.

Через це вважаємо за потрібне надати пропозиції бухгалтерії підприємства наступного характеру.

Для цілей забезпечення дотримання вимог МСБО 7 і МСБО 1 під час складання Звіту про рух грошових коштів необхідно виділити від операційної діяльності грошові потоки, що стосуються інвестиційної і фінансової діяльності.

При тому доцільно організувати в аналітичному обліку накопичення даних відносно грошових надходжень з розмежуванням за операційною, фінансовою і інвестиційною діяльністю, а також узагальнення інформації про грошові виплати також в розрізі операційної, фінансової і інвестиційної діяльності.

Це дозволить розкрити напрями формування і використання грошового потоку компанії і дасть необхідну інформацію для проведення аналізу і управління ефективністю використання коштів в КП «ТМО».

7. Для поліпшення системи складання фінансової звітності на підприємстві доцільно врахувати необхідність розкриття інформації про ризики, що пов'язані з грошовими коштами.

Ризики, що стосуються операцій з грошовими коштами, що підлягають розрахунку і опису в Примітках, стосуються таких видів:

- а) валютний ризик;
- б) кредитний ризик;
- в) ризик ліквідності.

Відносно всіх цих видів ризиків мають бути здійснені розкриття щодо їх впливу на стан грошових коштів, які розглядаються як фінансові активи відповідно до вимог МСФЗ 9 «Фінансові інструменти».

Необхідно забезпечити розкриття в Примітках таких питань:

- 1) Інформація про практику управління валютним ризиком, кредитним ризиком та ризиком ліквідності на підприємстві;
- 2) кількісна та якісна інформація щодо впливу відповідного ризику на стан фінансових активів компанії;
- 3) інформація про вразливість до певного виду ризику конкретних статей фінансових активів та таке інше.

спроможністю отримання чи неотримання певних сум грошових коштів з банківських рахунків.

Відносно кредитного ризику, який виникає в тому випадку, коли банк за певних причин може опинитися в ситуації, коли не зможе виконати свої зобов'язання перед підприємством, бухгалтер підприємства має проаналізувати до якого кредитного рейтингу відноситься певний банк, де зберігаються грошові кошти, і якщо кредитний рейтинг банку AA+, то за такими рахунками грошові кошти визнаються у фінансовій звітності за справедливою вартістю, яка дорівнює первісній вартості коштів.

Але якщо кредитний рейтинг банку нижче, ніж АА+, то по сумах, що зберігаються на поточних рахунках в банку має бути визнаний резерв під очікувані кредитні ризики.

8. У роботі було застосовано прогнозування за допомогою побудови лінії тренду, на підставі якого були спрогнозовані грошові надходження від операційної діяльності в 2022 році за підсумками року в сумі 2900000 тис. грн., а в 2023 році в сумі 3000000 тис. грн. за умови, якщо тенденції зростання показника виручки від надання послуг з постачання теплової енергії збережуться такими, якими вони були в 2019-2021 роках.

Також було спрогнозовано грошові видатки на цілі операційної діяльності в 2022 році за підсумками року в сумі 2650000 тис. грн., а в 2023 році в сумі 2720000 тис. грн. за умови збереження відповідних тенденцій.

Застосування методу прогнозування шляхом побудови лінії тренду дозволяє отримати орієнтовні показники майбутньої діяльності відносно грошових потоків компанії.

Це у свою чергу дає можливість ставити певні фінансові цілі і в подальшому розгортати окремі цільові показники в систему фінансового планування (бюджетування) підприємства.

Таким чином запровадження простого і перспективного інструменту побудови лінії тренду дозволить КП «ТМО» обґрунтовано планувати свої фінансові потоки.

9. Для удосконалення управління грошовими потоками на підприємстві запропоновані такі основні напрями, як:

- синхронізація грошових потоків,
- використання коштів у дорозі,
- прискорення фінансових надходжень,
- контроль виплат та інші.

Головна роль в управлінні грошима має відводитися забезпеченню їх збалансованості за видами, обсягами, тимчасовими інтервалами та іншими суттєвими характеристикам.

Вважаємо, що застосування запропонованих рекомендацій може суттєво поліпшити системи обліку, контролю й управління грошима КП «ТМО».

АНОТАЦІЯ

Папуша О.П. «Методичні засади обліку, аналізу і аудиту грошових коштів на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного/наукового спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку, аналізу і аудиту стану і руху грошових коштів, зокрема поняття і класифікація грошових коштів, порядок документального оформлення їх руху і методика обліку

Проаналізовано діючий стан обліку і контролю грошових коштів на підприємстві, проведено аналіз складу і динаміки грошових потоків за видами діяльності і напрями

Запропоновано удосконалити порядок складання Звіту про рух грошових коштів на підприємстві шляхом розмежування грошових потоків за видами діяльності на підставі аналітичного обліку руху грошових коштів

Ключові слова: грошові кошти, грошові потоки, облік, аналіз, аудит

ANNOTATION

Papusha O.P. «Methodical principles of accounting, analysis and audit of cash on the example of KP "Heat supply of the city of Odessa"».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting, auditing and taxation of business activities».
(title of the educational program)

- Odessa National Economics University. Odessa, 2022.

The work deals with the theoretical aspects of accounting, analysis and auditing of the state and movement of cash, in particular the concept and classification of cash, the procedure for documenting their movement and accounting methods.

Author analysis the current state of accounting and control of cash at the enterprise, an analysis of the composition and dynamics of cash flows by types of activities and directions was carried out.

Author offers the procedure for drawing up the Report on the movement of cash at the enterprise by dividing cash flows by type of activity on the basis of analytical accounting of the movement of cash

Keywords: cash, cash flows, accounting, analysis, audit